

ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ

Α΄ ΦΑΣΗ

**ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
Υφιστάμενη Κατάσταση – Στρατηγική
του Δήμου Σκύδρας**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας **εκσυγχρονισμού** της **οργάνωσης** και **λειτουργίας** της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης και με απώτερο σκοπό τη δημιουργία μόνιμων δομών προγραμματισμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των αποτελεσμάτων της δράσης των Ο.Τ.Α., θεσπίστηκε για πρώτη φορά, με τα άρθρα 203-207 του κεφαλαίου Ζ' του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), η υποχρέωση εκπόνησης **Επιχειρησιακών Προγραμμάτων** από τους Ο.Τ.Α. με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων. Επιπρόσθετα, με την Υπουργική Απόφαση 18183/02.04.2007 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθορίστηκε η δομή και το περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Ο.Τ.Α., ενώ με το Προεδρικό διάταγμα 185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) Α' βαθμού», καθορίστηκε η διαδικασία κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Ειδικά για τη δημοτική περίοδο 2011-2014 το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα έχει τριετή διάρκεια.

Ο ρόλος των Ο.Τ.Α. δεν περιορίζεται μόνο στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες αλλά θα πρέπει να λειτουργούν ως θεσμός πολιτικός, κοινωνικός και αναπτυξιακός. Προκειμένου να βελτιώνουν συστηματικά την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της λειτουργίας τους, είναι αναγκαία η **ανάπτυξη** - στο εσωτερικό τους - ενός **μηχανισμού προγραμματισμού**. Ο μηχανισμός αυτός προγραμματισμού εκφράζεται μέσα από τη σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Ο.Τ.Α., το οποίο αποσκοπεί στην εισαγωγή μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού στην πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση. Στόχος είναι η διαδικασία του προγραμματισμού, της παρακολούθησης και της μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων του Ο.Τ.Α. ώστε να αποτελέσει μια σταθερή εσωτερική λειτουργία και διαδικασία, στην οποία θα συμμετέχει σε όλες τις φάσεις, με συγκεκριμένο ρόλο, το ανθρώπινο δυναμικό του. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δεν εστιάζει μόνο στην παραγωγή ενός προγραμματικού κειμένου, αλλά κυρίως στις διαδικασίες με τις οποίες αυτό εκπονείται, παρακολουθείται και αξιολογείται. Ως εκ τούτου, επειδή το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα έχει πολυτομεακό χαρακτήρα, με μεγάλο εύρος θεματικού αντικειμένου, αντίστοιχο του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν καθημερινά τις δημοτικές αρχές, ενώ, παράλληλα, καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων ενός Ο.Τ.Α. και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων, η εκπόνησή του απαιτεί τη συμμετοχή τόσο των αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών του Ο.Τ.Α., όσο και της τοπικής κοινωνίας, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τους μεμονωμένους δημότες, αλλά και τους κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς. Με αυτόν τον τρόπο το όραμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής

μπορεί να γίνει ρεαλιστικό και η τοπική και εσωτερική ανάπτυξη του Ο.Τ.Α. να εναρμονιστεί με τις κατευθύνσεις του περιφερειακού και εθνικού αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Τέλος, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Ο.Τ.Α. δεν αναφέρονται μόνο σε έργα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και από άλλες εθνικές και τοπικές πηγές και δεν αναφέρονται μόνο σε έργα που θα υλοποιηθούν από τον ίδιο το Δήμο και τα Νομικά του Πρόσωπα, αλλά και σε δράσεις που στόχο έχουν την οργάνωση των υπηρεσιών των Δήμων για την καλύτερη λειτουργία του και την εξυπηρέτηση του πολίτη.

1.2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα** του Δήμου Σκύδρας συνιστά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα (α) **τοπικής** ανάπτυξης και (β) **εσωτερικής** (οργανωτικής - λειτουργικής) ανάπτυξης για την περίοδο 2011 - 2014, σε εναρμόνιση με τους στόχους της Δημοτικής Αρχής και τις κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Ειδικότερα, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί **ένα πλαίσιο στρατηγικών στόχων που εξειδικεύονται σε δράσεις** με ορίζοντα Ζετίας (στην παρούσα φάση), για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την αναβάθμιση της οργάνωσης των υπηρεσιών του Δήμου. Με άλλα λόγια, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αφορά όχι μόνον στις υποδομές, τα έργα και τις τοπικές επενδύσεις στην περιοχή του Δήμου Σκύδρας, αλλά και στη βελτίωση της υφιστάμενης οργάνωσης και λειτουργίας του ίδιου του Δήμου, ως φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης, μεριμνώντας για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και τη βελτίωση του επιπέδου ζωής των δημοτών και των επισκεπτών.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Σκύδρας αποτελεί **εργαλείο** για την άσκηση του αναπτυξιακού του ρόλου, με τα εξής χαρακτηριστικά:

Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Τοπικής Ανάπτυξης και Βελτίωσης Διοικητικής Ικανότητας του Ο.Τ.Α.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των Νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το Δήμο. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του Ο.Τ.Α. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

Τριετές (μόνο για την τρέχουσα περίοδο) Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του.

Στις προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος αντανakλάται η βούληση και το όραμα του Δημοτικού Συμβουλίου, καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το όραμα της εκάστοτε Δημοτικής Αρχής αποτυπώνεται στη στρατηγική και αναλύεται σε τριετές επιχειρησιακό πρόγραμμα του Ο.Τ.Α. και των Νομικών προσώπων του και τέλος σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης της κάθε υπηρεσίας του Δήμου και των Νομικών προσώπων του.

Οργανικό Στοιχείο της Καθημερινής Λειτουργίας και Διοίκησης του Δήμου και Μέρους του Προγραμματικού του Κύκλου.

Η σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και της αρμόδιας υπηρεσίας προγραμματισμού του.

Υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τη Συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων.

Κατά τη διαδικασία σύνταξης του Επιχειρησιακού συμμετέχουν με σαφώς καθορισμένο τρόπο:

- Αιρετά όργανα (Δήμαρχος, Δημοτικό Συμβούλιο, Αντιδήμαρχοι, Δ.Σ. Επιχειρήσεων, Δ.Σ. Ν.Π.Δ.Δ., Τοπικά συμβούλια),
- Υπηρεσιακά στελέχη (Προϊστάμενοι υπηρεσιών, Διευθυντές Επιχειρήσεων, στελέχη της υπηρεσίας Προγραμματισμού),
- Τοπικοί φορείς και ομάδες δημοτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην τοπική ανάπτυξη ή/και στη λειτουργία του Ο.Τ.Α.(πχ Δ.Ε. Διαβούλευσης),
- Φορείς του διοικητικού συστήματος της χώρας (πχ Περιφέρεια, Αποκεντρωμένη Διοίκηση).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και είναι ευρύτερα γνωστό στους εργαζόμενους του Ο.Τ.Α., προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του. Επιπρόσθετα, αποτελεί προϊόν συλλογικής εργασίας όλων των δομών του Δήμου και οδηγεί στην ανάληψη δεσμεύσεων μεταξύ των διαδοχικών ιεραρχικών επιπέδων, σε ότι αφορά την υλοποίηση του τμήματος εκείνου στο οποίο αυτά εμπλέκονται.

1.3. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος περιλαμβάνει τρεις (3) διακριτές φάσεις με επιμέρους βήματα, με σκοπό να προσεγγιστούν και να αναλυθούν συστηματικά όλες οι παράμετροι και όλοι οι συντελεστές που επηρεάζουν και καθορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας και ανάπτυξης του Δήμου. Τα βήματα που περιλαμβάνονται σε κάθε φάση του Έργου περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια.

Φάση Α. Στρατηγικός Σχεδιασμός του Δήμου Σκύδρας

Αποτύπωση και Αξιολόγηση του Εξωτερικού και Εσωτερικού Περιβάλλοντος του Ο.Τ.Α.

Βήμα 1: Προετοιμασία και οργάνωση.

Προετοιμασία και οργάνωση της διαδικασίας κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, μέσω των εξής ενεργειών:

- Διατύπωση των αρχικών κατευθύνσεων της δημοτικής αρχής.
- Οργάνωση και προγραμματισμός του Έργου.
- Ενημέρωση του προσωπικού των αρμόδιων υπηρεσιών και των Ν.Π. του Δήμου.

Βήμα 2: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης της περιοχής του Δήμου.

Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής του Δήμου και εντοπισμός των σημαντικότερων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης, που θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο Δήμος κατά την επόμενη τριετία. Περιγράφεται η γενική, μακροσκοπική εικόνα της περιοχής του Δήμου και αναφέρονται τα γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της. Ακολουθεί η αξιολόγηση της κατάστασης της περιοχής και εντοπίζονται τα κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης σε κάθε θεματικό τομέα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση»).

Βήμα 3: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου και των νομικών προσώπων του.

Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου και των νομικών προσώπων του και εντοπισμός των κρίσιμων ζητημάτων εσωτερικής ανάπτυξης στις εξής θεματικές ενότητες:

- Διαδικασίες οργάνωσης & διοίκησης
- Ενίσχυση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
- Διαδικασίες βελτίωσης της σχέσης του Δήμου με τους πολίτες και ανάπτυξη συνεργασιών
- Δημοτική περιουσία και συνθήκες εργασίας
- Προστασία και ασφάλεια της ζωής και της περιουσίας των πολιτών
- Αύξηση Οικονομικών Πόρων

Βήμα 4: Καθορισμός της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων του Δήμου.

Πραγματοποιείται η επιλογή της στρατηγικής που θα ακολουθήσει ο Δήμος μέσω του καθορισμού γενικών στόχων και πολιτικών δράσης, η ομαδοποίηση των γενικών στόχων σε Άξονες και Μέτρα και η διατύπωση του οράματος και των αρχών λειτουργίας και διακυβέρνησης.

Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της στρατηγικής του Δήμου προσδιορίζονται τα κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης που θα αντιμετωπίσει ο Δήμος (γενικοί στόχοι τοπικής ανάπτυξης) και διαμορφώνονται οι κατάλληλες εσωτερικές στρατηγικές επιλογές που θα διασφαλίζουν επιτυχή προσέγγιση των γενικών στόχων τοπικής και εσωτερικής ανάπτυξης.

Οι συναφείς *γενικοί στόχοι* ομαδοποιούνται σε προτεραιότητες - *Μέτρα* και τα συναφή Μέτρα ομαδοποιούνται σε ευρύτερες προτεραιότητες - *Άξονες*.

Διατυπώνεται το όραμα για την ανάπτυξη της περιοχής του Δήμου και για την εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού, καθώς και οι κατευθυντήριες αρχές, που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας του και γενικά τον τρόπο διοίκησης των τοπικών υποθέσεων.

Έγκριση Στρατηγικού Σχεδίου & Διαβούλευση

Βήμα 5: Έγκριση του στρατηγικού σχεδίου και διαδικασίες διαβούλευσης.

Οι ενέργειες που πραγματοποιούνται σε αυτό το στάδιο αφορούν:

- Στη σύνταξη σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού από την Εκτελεστική Επιτροπή.
- Στην ψήφιση του σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού από το Δημοτικό συμβούλιο.
- Στη δημοσιοποίηση του στρατηγικού σχεδίου μέσω της ιστοσελίδας του Δήμου για 15 ημέρες
- Στην υποβολή του στρατηγικού σχεδίου στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης.
- Στη σύνοψη των συμπερασμάτων των διαδικασιών διαβούλευσης και ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών.

Φάση Β. Επιχειρησιακός και Οικονομικός Προγραμματισμός του Δήμου

Επιχειρησιακός Σχεδιασμός

Βήμα 6: Κατάρτιση σχεδίων δράσης.

Καταρτίζονται σχέδια δράσης, τα οποία περιλαμβάνουν στόχους και δράσεις για την επίτευξη του κάθε ενός από τους γενικούς στόχους του

στρατηγικού σχεδίου με σκοπό την εφαρμογή της στρατηγικής του Δήμου.

Βήμα 7: Τριετής προγραμματισμός των δράσεων.

Σκοποί του βήματος είναι η ιεράρχηση και ο προγραμματισμός των δράσεων που περιλαμβάνονται στα σχέδια δράσης, η ομαδοποίηση, ο έλεγχος και η οριστικοποίηση όλων των δράσεων του ΕΠ και ο αναλυτικός προγραμματισμός των δράσεων πρώτης προτεραιότητας.

Οικονομικός Προγραμματισμός

Βήμα 8: Οικονομικός Προγραμματισμός.

Πραγματοποιείται εκτίμηση των εσόδων του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του, ανά πηγή χρηματοδότησης, για κάθε έτος της επόμενης τριετίας, κατανέμονται τα έσοδα στις δράσεις πρώτης προτεραιότητας και καταρτίζεται συγκεντρωτικός πίνακας δαπανών ανά μέτρο και άξονα και συντάσσονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες.

Βήμα 9: Ολοκλήρωση του προγράμματος και τελικές ενέργειες.

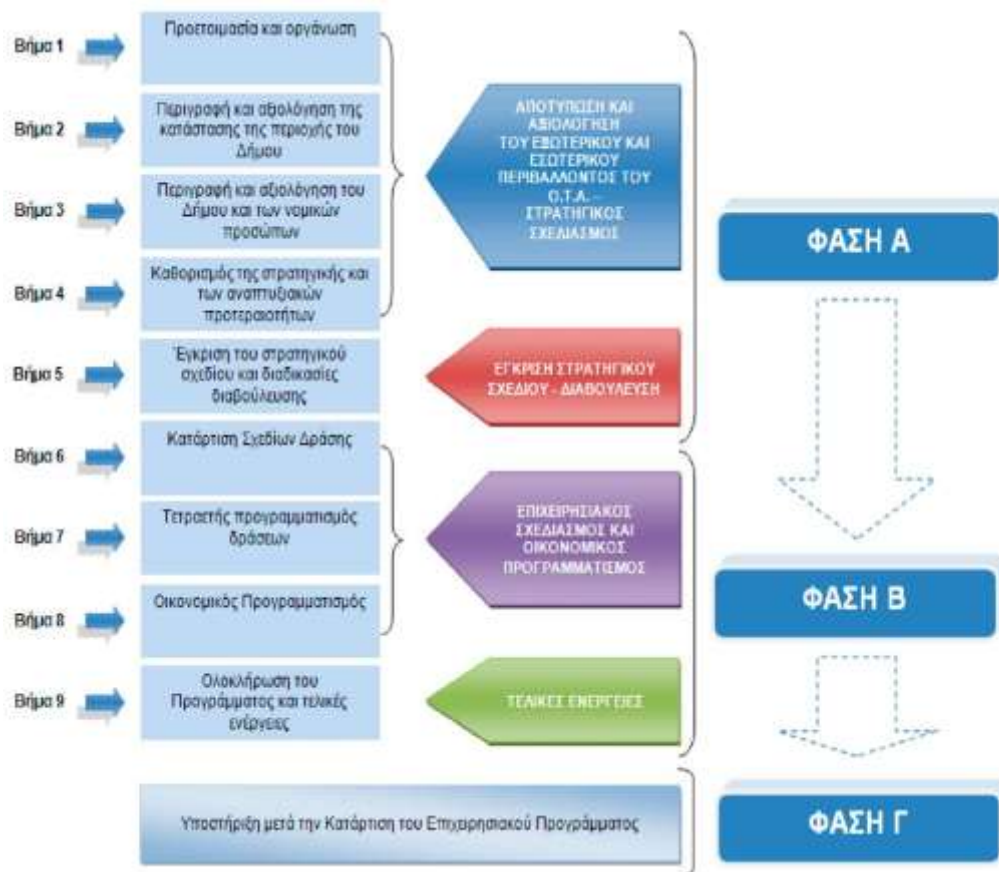
Οι ενέργειες που πραγματοποιούνται σε αυτό το στάδιο αφορούν:

- Στην ολοκλήρωση του σχεδίου επιχειρησιακού προγράμματος από την υπηρεσία Προγραμματισμού και στην υποβολή του στην Εκτελεστική Επιτροπή.
- Στην εισήγηση του σχεδίου από την Εκτελεστική προς το Δημοτικό Συμβούλιο.
- Στην ψήφιση του επιχειρησιακού προγράμματος από το Δημοτικό συμβούλιο.
- Στην έγκριση των διαδικασιών κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος από το Δημοτικό συμβούλιο.
- Στον έλεγχο της διαδικασίας κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος από την Περιφέρεια.
- Στη δημοσιοποίηση του επιχειρησιακού προγράμματος από το Δήμο.

Φάση Γ. Υποστήριξη μετά την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Οι ενέργειες που πραγματοποιούνται σε αυτό το στάδιο αφορούν:

- Στην υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- Στην εκπαίδευση αρμοδίων στελεχών του Δήμου.

Γράφημα 1.
 Διαγραμματική απεικόνιση των σταδίων κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

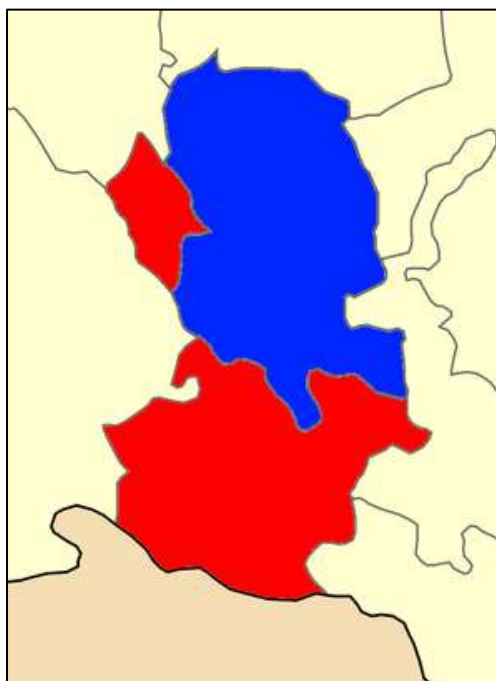
2.1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.1.1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ο Νέος Δήμος Σκύδρας προήλθε από τη συνένωση των πρώην Δήμων Σκύδρας με πληθυσμό 15.654 κατοίκους και Μενηίδος με πληθυσμό 5.493(άρθρο 1 του Ν.3852/2010). Αριθμεί λοιπόν σήμερα 21.147 κατοίκους(απογρ.2001).

Αποτελείται από τη Δ.Κ. Σκύδρας και τις Τ.Κ. Αρσενίου, Άσπρου, Δάφνης, Καλυβίων, Λιποχωρίου, Μαυροβουνίου, Ν.Ζωής, Πετραίας με τους Οικ.Λουτροχωρίου και Πλευρώματος, Ριζού, Σεβαστιανών, Καλής, Ανύδρου, Καλλίπολης με τον Οικ.Σανδαλίου, Κρανέας με τον Οικ.Λιθαριάς, Μανδάλου & Πρ.Ηλία.

Ο Δήμος Σκύδρας βρίσκεται στην περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας και συγκεκριμένα στα νότια του νομού Πέλλας. Καταλαμβάνει σήμερα έκταση 239.525 στρεμμάτων και συνορεύει *ανατολικά* με το Δήμο Πέλλας, *δυτικά* με το Δήμο Έδεσσας, *βόρεια* με το Δήμο Αλμωπίας και *νότια* με το Νομό Ημαθίας.

Ο Δήμος Σκύδρας θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα φρουτοπαραγωγικά και εξαγωγικά κέντρα της Ελλάδας καθώς εξαγει προϊόντα που παράγονται σε όλη την επικράτεια (εσπεριδοειδή, βερίκοκα, σταφύλια,

ακτινίδια) και προϊόντα τρίτων χωρών τα οποία διαμετακομίζονται στις πρώην ανατολικές χώρες. Αποτελεί σημαντικό, εμπορικό, βιομηχανικό και εξαγωγικό κέντρο γιατί υπάρχει υποδομή (ψυκτικοί χώροι, διαλογητήρια κ.α), ωστόσο στερείται βασικών εμπορικών υποδομών (διαμετακομιστικού κέντρου, πάρκου εμπορίου, σταθμών ανασυσκευασίας και μεταφόρτωσης).

Θεμελιώδες χαρακτηριστικό του εκτός από την φρουτοπαραγωγή είναι και η εξαγωγή κομπόσας ενώ ένα μικρό κομμάτι του πληθυσμού ασχολείται με την κτηνοτροφία (αιγοπρόβατα – βοοειδή).

Ο Αλμωπαίος ποταμός είναι ένα από τα φυσικά στοιχεία που επηρεάζουν την εικόνα του Δήμου. Τοποθεσίες ιδιαίτερου φυσικού κάλους με αρκετό πράσινο, αυτοφυή βλάστηση και πλατάνια δημιουργούν εικόνες μοναδικές. Περιβάλλον κατάλληλο για οικογενειακές αποδράσεις στη φύση αλλά και για τους λάτρεις των extreme sports καθώς μπορούν να ασχοληθούν με δραστηριότητες, όπως canoe-kayak, rafting, mountain bike, πεζοπορίες. Στον οικισμό Λουτροχωρίου, υπάρχουν οι ιαματικές μεταλλικές πηγές Λουτρά, με θειούχα ύδατα και θεραπευτικές ιδιότητες κατάλληλες για παθήσεις του πεπτικού, ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, εκφυλιστικές εκβάσεις τραυμάτων, δερματικές παθήσεις κ.α.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης ο Δήμος και από αρχαιολογικής απόψεως αφού αξιόλογα μνημεία έχουν εντοπιστεί στην περιοχή.

Στα όρια του Δήμου στεγάζονται δημόσιες υπηρεσίες όπως Δ.Ο.Υ., εδρεύουν Υποθηκοφυλακείο, Ειρηνοδικείο, Τελωνείο, εγκαταστάσεις κοινωνικής μέριμνας, σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πολιτιστικοί και αθλητικοί σύλλογοι.

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ & ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Ο Δήμος Σκύδρας διαιρείται σε 2 «δημοτικές ενότητες», οι οποίες αντιστοιχούν στους 2 καταργηθέντες δήμους. Κάθε δημοτική ενότητα διαιρείται σε «κοινότητες», οι οποίες αντιστοιχούν στα διαμερίσματα των καταργηθέντων ΟΤΑ. Οι σημερινές τοπικές κοινότητες του Δήμου, ήταν αυτόνομες κοινότητες και δήμοι πριν την εφαρμογή του προγράμματος Καποδίστριας.

Πιο συγκεκριμένα:

Δημοτική Ενότητα Σκύδρας

Η δημοτική ενότητα Σκύδρας από την οποία αποτελούνταν ο δήμος πριν την επέκταση έχει έκταση 120.963 στρεμμάτων και (πραγματικό) πληθυσμό 15.654 κατοίκους.

Περιλαμβάνει τις παρακάτω Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες (πρώην δημοτικά διαμερίσματα) και οικισμούς(απογραφή 2001):

- Δημοτική Κοινότητα Σκύδρας. - [5.081]
- Τοπική Κοινότητα Αρσενίου - [1.409]

- Τοπική Κοινότητα Άσπρου - [794]
- Τοπική Κοινότητα Δάφνης - [667]
- Τοπική Κοινότητα Καλυβίων [1.186]
- Τοπική Κοινότητα Λιποχωρίου - [1.032]
- Τοπική Κοινότητα Μαυροβουνίου - [1.021]
- Τοπική Κοινότητα Νέας Ζωής - [201]
- Τοπική Κοινότητα Πετραίας - [1.681]
- 1. Πετραία - [921]
- 2. Λουτροχώρι - [466]
- 3. Πλεύρωμα - [294]
- Τοπική Κοινότητα Ριζού [1.081]
- Τοπική Κοινότητα Σεβαστιανών [1.501]

Δημοτική Ενότητα Μενηίδος

Η δημοτική ενότητα (πρώην δήμος) Μενηίδος έχει έκταση 118.562 στρεμμάτων και συνολικό πληθυσμό 5.493 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Πήρε την ονομασία της από την αρχαία πόλη Μενηίδα. Έδρα του πρώην δήμου, που λειτούργησε την περίοδο 1999-2010, ήταν η Καλή. Περιλαμβάνει τις παρακάτω Τοπικές Κοινότητες (πρώην δημοτικά διαμερίσματα) και οικισμούς(απογραφή 2001):

- Τοπική Κοινότητα Καλής - [1.684]
- Τοπική Κοινότητα Ανύδρου - [534]
- Τοπική Κοινότητα Καλλιπόλεως - [696]
- 1. Καλλιπολη - [484]
- 2. Σανδάλι - [212]
- Τοπική Κοινότητα Κρανέας - [136]
- 1. Κρανέα - [130]
- 2. Λιθαριά - [6]
- Τοπική Κοινότητα Μανδάλου - [1.153]
- Τοπική Κοινότητα Προφήτου Ηλιού - [1.290]

Σήμερα ο Δήμος Σκύδρας αποτελεί τον τέταρτο σε πληθυσμό δήμο από τους τέσσερις δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Πέλλας. Ο πληθυσμός και η έκταση των τεσσάρων δήμων του Ν. Πέλλας παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΔΗΜΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ανά τετρ. χιλιόμετρο
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	63.080	31.230	31.850	94,26
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ	29.030	14.300	14.730	47,50
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ	27.460	13.730	13.730	27,86
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	20.090	9.950	10.140	83,87
ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΛΛΑΣ	139.660	69.210	70.450	55,74

Πηγή: Νόμος 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) και ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Απογραφή 2011)

Πίνακας 1.

Πρόγραμμα Καλλικράτης - Πληθυσμός και έκταση των νέων δήμων του νομού

2.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

2.2.1. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΔΡΑΣ

Επιχειρώντας την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, στόχος είναι η ανάδειξη των αδυναμιών που υπάρχουν, των ελλείψεων στις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους κατοίκους και τους οικισμούς του νέου Δήμου, των ελλείψεων σε κτιριακή υποδομή και εξοπλισμό, σε κρίσιμες ειδικότητες προσωπικού και των δυσκολιών πρόσβασης των κατοίκων των κοινοτήτων στην έδρα του νέου Δήμου αλλά και των πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων που μπορούν να αξιοποιηθούν από το νέο Δήμο σχετικά με τα προηγούμενα ζητήματα με απώτερο πάντα σκοπό την εξέλιξη και τη βελτίωση στην παροχή υπηρεσιών.

Τα στοιχεία για το ανθρώπινο δυναμικό που υπηρετεί στο Δήμο Σκύδρας, βασίζονται στα αρχεία του Τμήματος Διοικητικών υπηρεσιών και των στοιχείων που κατατέθηκαν με την υπ' αριθμ. 136/2011 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Σκύδρας περί έγκρισης του νέου Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) του Δήμου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, η πλειοψηφία του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου Σκύδρας είναι μόνιμο (Δημοσίου Δικαίου) προσωπικό σε ποσοστό 70,65% ενώ ποσοστό 29,35% των υπαλλήλων απασχολείται με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.).

Ανθρώπινο Δυναμικό Δήμου Σκύδρας με βάση τη σχέση εργασίας	
Προσωπικό Δημοσίου Δικαίου	65
Προσωπικό Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.)	27
ΣΥΝΟΛΟ	92

Ανθρώπινο Δυναμικό Δήμου Σκύδρας ανά κατηγορία εκπαίδευσης και σχέση εργασίας			
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Προσωπικό Δημοσίου Δικαίου	Προσωπικό Ιδιωτικό Δικαίου Αορίστου Χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.)	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕ	18		18
ΤΕ	10		10
ΔΕ	25	6	31
ΥΕ	12	21	33
ΣΥΝΟΛΟ	65	27	92

2.2.2. ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΔΡΑΣ

Ομαδοποίηση Κεντρικών υπηρεσιών

Ανάλογα με το αντικείμενο και τους σκοπούς τους, οι κεντρικές υπηρεσίες του νέου Δήμου ομαδοποιούνται ως εξής:

- **Επιτελικές Υπηρεσίες**, με αρμοδιότητες την παροχή επιτελικής υποστήριξης στα πολιτικά όργανα και στις δημοτικές υπηρεσίες, δηλ. επεξεργασμένων στοιχείων και προτάσεων για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων.
- **Υπηρεσίες Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης**, με αρμοδιότητες των νέων Δήμων που αφορούν στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής (φυτική και ζωική παραγωγή), στη μεταποίηση και στον τριτογενή τομέα (εμπόριο, τουρισμός) καθώς και την προαγωγή της απασχόλησης
- **Υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής**, με αρμοδιότητες των νέων Δήμων που αφορούν την προστασία του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος και την προώθηση της αστικής ανάπτυξης.
- **Υπηρεσίες Κοινωνικής προστασίας, Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού**, με αρμοδιότητες των νέων Δήμων που αφορούν στην κοινωνική προστασία, στη προστασία της δημόσιας υγείας και στην παροχή υπηρεσιών στους τομείς της παιδείας, του πολιτισμού και του αθλητισμού.
- **Υπηρεσίες Υποστήριξης**, με αρμοδιότητες την παροχή διοικητικής, οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης σε όλες τις δημοτικές υπηρεσίες. Επιθυμώντας να προσεγγίσουμε το θέμα κατά υπηρεσία, διαπιστώνουμε τις εξής **ανάγκες**:

✓ Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στο Δήμαρχο:

- Ανάγκη δημιουργίας Νομικής Υπηρεσίας
- Ανάγκη δημιουργίας Δημοτικής Αστυνομίας
- Ανάγκη δημιουργίας Γραφείου Διοικητικής Βοήθειας με εξυπηρέτηση κατ'οίκον των ατόμων με αδυναμία πρόσβασης στις δημοτικές υπηρεσίες.

Παρότι δεν υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ των Τ.Κ. και της Σκύδρας όπου εδρεύουν οι Κεντρικές υπηρεσίες ούτε και ιδιαίτερα προβλήματα στο υπάρχον οδικό δίκτυο σύνδεσης των Τ.Κ., θεωρείται ελλιπής η υφιστάμενη συγκοινωνιακή σύνδεση των Οικισμών και αποτελεί ευκαιρία και πρόκληση η δυνατότητα για παροχή Διοικητικής βοήθειας με κατ'οίκον εξυπηρέτηση στα άτομα που έχουν αδυναμία προσπέλασης στις υπηρεσίες ή στα αρμόδια ΚΕΠ.

✓ Επιτελικές υπηρεσίες:

- Διαπιστώθηκε η ανάγκη δημιουργίας μιας επιτελικής υπηρεσίας με κύριο αντικείμενο τα θέματα:
 1. Επιχειρησιακού προγραμματισμού και ετήσιου προγράμματος δράσης του Δήμου
 2. Οργάνωσης, ποιότητας και αποδοτικότητας

3. Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών και
4. Διαφάνειας

Η Τοπική Διοίκηση του μέλλοντος χαρακτηρίζεται από **διαφανείς** και καινοτόμες ενέργειες. Ένας σύγχρονος Δήμος, οφείλει να εντάσσει στις καθημερινές του λειτουργίες, το **σχεδιασμό** και την εφαρμογή των απαιτούμενων διαδικασιών, που στοχεύουν στη συνεχή βελτίωση της λειτουργίας του, καθώς και την αποτελεσματικότερη ικανοποίηση των αναγκών των πολιτών, με γνώμονα τη βελτίωση της καθημερινότητάς τους.

Κάθε Δημοτική Αρχή οραματίζεται να δημιουργήσει ένα Δήμο ισχυρό, κοντά στον πολίτη και με αυξημένα αντανακλαστικά ως προς την ικανοποίηση των απαιτήσεών του. Έχοντας αντιληφθεί ότι οι σύγχρονες **ψηφιακές τεχνολογίες** ενσωματώνονται ολοένα και περισσότερο στην καθημερινότητα του πολίτη, ένας σύγχρονος Δήμος οφείλει να κατανοήσει και να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που προσφέρονται από τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών και τις πιθανές εφαρμογές τους σε ολόκληρο το φάσμα των δημοτικών υπηρεσιών. Αναβαθμίζοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες μέσω της ευρείας χρήσης της πληροφορικής, των ευρυζωνικών και των ασύρματων δικτύων προωθείται και ενισχύεται ο διαδραστικός ρόλος του δημότη με τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας, πληροφόρησης, ενημέρωσης και συμμετοχής στις αποφάσεις που τον αφορούν. Με βάση τα δεδομένα αυτά, ο Δήμος -ως σύστημα- είναι σε θέση να αναπτύξει μία εξαιρετικά θετική δυναμική για την τοπική ανάπτυξη και τη γενικότερη ευημερία των πολιτών.

✓ **Τομέας & Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης**

Διαπιστώθηκε η ανάγκη:

- Δημιουργίας ινστιτούτου ερευνών για θέματα αγροτικής παραγωγής,
- Επιμόρφωσης των αγροτών,
- Δημιουργίας οργάνου προώθησης των τοπικά παραγομένων αγαθών στις αγορές του εξωτερικού και του εσωτερικού,
- Τουριστικής προβολής της περιοχής
- Προώθησης του εναλλακτικού τουρισμού.

✓ **Τομέας Περιβάλλοντος & Ποιότητας Ζωής**

Διαπιστώθηκε η ανάγκη:

- Εκσυγχρονισμού των υποδομών καθαριότητας
- Διεύρυνσης του τομέα της ανακύκλωσης
- Καλλιέργειας οικολογικής συνείδησης στους δημότες

Ένας σύγχρονος Δήμος θα πρέπει να αξιοποιήσει τη δυνατότητα συμμετοχής σε επιδοτούμενα προγράμματα για συστήματα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, στη δημιουργία φωτοβολταϊκών πάρκων, στην παραγωγή πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας από τον ήλιο, στην εκμετάλλευση γεωθερμικών πεδίων, στο φωτισμό δημόσιων

κτιρίων και δρόμων από τον ήλιο. Δεν μπορούμε φυσικά να παραλείψουμε τα προγράμματα ανακύκλωσης, την υλοποίηση προμηθειών ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων, τις πράσινες ζώνες, τις πράσινες ταράτσες κ.ά.

✓ **Τομέας Κοινωνικής προστασίας, παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού**

Διαπιστώθηκε η ανάγκη:

- Βελτίωσης & αναβάθμισης των κτιριακών υποδομών
- Αξιοποίησης με τον καλύτερο τρόπο της υπάρχουσας υποδομής
- Συνεργασίας με συλλόγους και φορείς της ευρύτερης περιοχής
- Διεύρυνσης των παρεχομένων δραστηριοτήτων
- Καλλιέργειας του εθελοντισμού και της συλλογικότητας
- Προώθησης αιτήματος για δημιουργία ΕΠΑΛ στα όρια του Δήμου

Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα της Τοπικής Διοίκησης είναι η εγγύτητά της με τον πολίτη, καθιστώντας την άμεσο δέκτη των πάσης φύσεως κοινωνικών προβλημάτων. Για το λόγο αυτό, οι Δήμοι επιβάλλεται να συνεργαστούν με τους φορείς της κεντρικής εξουσίας, στοχεύοντας στην υλοποίηση μιας αποτελεσματικότερης **κοινωνικής πολιτικής**, που θα αντιμετωπίζει ένα μεγάλο τμήμα των προβλημάτων της καθημερινότητας του πολίτη. Αυτή η κοινωνική πολιτική οφείλει να είναι προσανατολισμένη στην αποτελεσματική διαχείριση, κάλυψη και επίλυση αναγκών και προβλημάτων των πολιτών, αναλογικά προσανατολισμένη στην ιδιαιτερότητα της τοπικής κοινωνίας. Βασική της επίσης αποστολή είναι η καλλιέργεια του αθλητικού πνεύματος, όπως και η διάδοση της γνώσης και του πολιτισμού.

Η ύπαρξη άλλωστε πολλών Αθλητικών συλλόγων, κάποιων δε με διακρίσεις, στα διοικητικά όρια του Δήμου, παρέχει τη δυνατότητα χρήσης των αθλητικών μας εγκαταστάσεων από αθλητικούς συλλόγους της ευρύτερης περιοχής.

✓ **Υπηρεσίες υποστήριξης:**

Διαπιστώθηκε η ανάγκη δημιουργίας των εξής Διευθύνσεων:

1. *Διεύθυνση* Τεχνικών Υπηρεσιών & Πολεοδομίας, που περιλαμβάνει ειδικότερα τις παρακάτω διοικητικές ενότητες:

- A. Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών
- B. Τμήμα συγκοινωνιών, κυκλοφορίας & αδειοδοτήσεων
- C. Τμήμα Πολεοδομίας

2. *Διεύθυνση* Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, που περιλαμβάνει ειδικότερα τις παρακάτω διοικητικές ενότητες :

- A. Τμήμα Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου
- B. Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών
- I. Γραφείο Δημοτικής Κατάστασης, Ληξιαρχείου και Αλλοδαπών
- II. Γραφείο Ανθρώπινου Δυναμικού και Διοικητικής Μέριμνας

- C. Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών
- I. Γραφείο Προϋπολογισμού και Προμηθειών
- II. Γραφείο Λογιστηρίου
- III. Γραφείο Εσόδων & Περιουσίας
- IV. Γραφείο Ταμείου

3. Διεύθυνση ΚΕΠ (Ν.3013/02 άρθρο 31 παρ.2):

- A. Τμήμα Εξυπηρέτησης Πολιτών
- B. Τμήμα Εσωτερικής Ανταπόκρισης

✓ **Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες με έδρα την Καλή:**

▪ Δίδεται η δυνατότητα με απόφαση Δημάρχου να λειτουργήσουν οι εξής αποκεντρωμένες υπηρεσίες στην Καλή, έδρα της Δημοτικής Ενότητας Μενηίδος:

- 1. Τμήμα ΚΕΠ.
- 2. Γραφείο Συντήρησης Υποδομών.
- 3. Γραφείο Διοικητικών Θεμάτων και Εξυπηρέτησης του Πολίτη.
- 4. Γραφείο Οικονομικών Θεμάτων.

3.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Α΄ ΦΑΣΗ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Εσωτερικές Διοικητικές και Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου

Κρίσιμα Ζητήματα/ Ανάγκες

3.1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΔΡΑΣ

3.1.1.Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής

Η περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας ζωής και των αναπτυξιακών προοπτικών του νέου Δήμου, προϋποθέτει τις παρακάτω δράσεις /επισημάνσεις:

- Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείριση των απορριμμάτων λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα αυτό, τον παράγοντα κόστος αλλά και τις τοπικές ιδιαιτερότητες της περιοχής.
- Ολοκλήρωση των δικτύων αποχέτευσης κάποιων Τ.Κ. και σύνδεσης αυτών με τον βιολογικό καθαρισμό της Σκύδρας.
- Βελτίωση και αξιοποίηση κοινόχρηστων χώρων.

- Ιεράρχηση των ανοικτών πολεοδομικών ζητημάτων του συνόλου του Δήμου και στοχοθέτηση επίλυσης αυτών με γνώμονα την βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και τον έλεγχο της παραβατικότητας.
- Οριοθέτηση κοιτών των ποταμών που διέρχονται το Δήμο μας και αξιοποίηση του περιβάλλοντος χώρου αυτών.
- Περαιτέρω βελτίωση του αγροτικού οδικού δικτύου του Δήμου και συντήρηση του αστικού οδικού δικτύου.
- Έργα βελτίωσης της εικόνας των Δημοτικών Ενοτήτων και ενίσχυσης της προσβασιμότητας των δημοτών (αναπλάσεις, πεζοδρόμια, ελεύθεροι κοινόχρηστοι χώροι σε τοπικές κοινότητες, δρόμοι κλπ). Εκπόνηση και εφαρμογή κυκλοφοριακών μελετών, με έμφαση στις πυκνές συγκεντρώσεις δραστηριοτήτων (αστικά κέντρα κλπ).
- Έργα προστασίας και ανάδειξης του φυσικού πλούτου του νέου Δήμου - περιοχές Natura, δάση, ιαματικές πηγές, κοίτες ποταμών.
- Μέτρηση και αντιμετώπιση της ρύπανσης κάθε μορφής σε ξηρά, ποταμούς και αέρα.

3.1.2. Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός & Αθλητισμός

- Αντιμετώπιση των ελλείψεων σε σχολικές υποδομές με προτεραιότητα τη δημιουργία ΕΠΑΛ, τις υποδομές Βρεφονηπιακής Φροντίδας, τη βιβλιοθήκη και τη βέλτιστη αξιοποίηση των αιθουσών του ΟΣΚ.
- Καταγραφή και στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- Καταγραφή και αξιολόγηση των πολιτιστικών και αθλητικών σωματείων και οικονομική στήριξη αυτών με κριτήριο τη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων στο τομέα πολιτισμού και αθλητισμού αντίστοιχα (με έμφαση στο μαζικό αθλητισμό).
- Εισαγωγή καινοτόμων προγραμμάτων πολιτιστικής ανάπτυξης με βάση την ενεργοποίηση τοπικών συλλόγων και εθελοντών για την αξιοποίηση υφιστάμενων κτιριακών υποδομών και την αναβίωση της ιστορίας του τόπου.
- Κατά προτεραιότητα σχεδιασμός εκ νέου των προγραμμάτων προαγωγής υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης προς ευπαθείς ομάδες-δημιουργία συνεργατικών πρωτοβουλιών.
- Συντήρηση, βελτίωση και αναβάθμιση αθλητικών υποδομών του Δήμου.
- Αξιοποίηση δημοτικών κτιρίων με στόχο την πολιτιστική αναβάθμιση του τόπου.

3.1.3. Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

- Αξιοποίηση της προνομιακής γεωγραφικής θέσης του Δήμου σε συνδυασμό με τη ντόπια παραγωγή αγροτικών προϊόντων και της ανάπτυξης μεγάλων μεταποιητικών μονάδων (κονσερβοποιίας) για την

κατασκευή Δημοπρατηρίου-Εκθετηρίου νωπών φρούτων και λαχανικών στο Δήμο Σκύδρας.

- Κατασκευή διαμετακομιστικού κέντρου φρούτων και λαχανικών
- Ενίσχυση και στελέχωση Γραφείου Απασχόλησης με στόχο την ενημέρωση των ανέργων του Δήμου για προγράμματα καθώς και την συμβουλευτική τους στήριξη σε τεχνικές εύρεσης εργασίας. Παράλληλα το Γραφείο θα παρέχει πληροφόρηση για χρηματοδοτικά προγράμματα επιχειρήσεων, νέων αγροτών κ.ά.
- Ενίσχυση της λειτουργίας του Γραφείου Διαχείρισης Αγροτικών Θεμάτων με στόχο την ενημέρωση και στήριξη των παραγωγών σε θέματα ποιοτικής παραγωγής, προώθησης και διάθεσης των προϊόντων και χρηματοδότησης.
- Βελτίωση του επιπέδου συνεργασίας με τους εμπορικούς και άλλους επιχειρηματικούς συλλόγους της περιοχής για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών και του βέλτιστου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αγροτών (Ημερίδες)
- Αξιοποίηση Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) ως εργαλείο χρηματοδότησης έργων και υπηρεσιών του Δημοσίου.
- Αξιοποίηση και ανάδειξη ιαματικών νερών Λουτροχωρίου και δημιουργία εναλλακτικών εισοδημάτων στους κατοίκους της περιοχής.
- Τουριστική προβολή του Δήμου.

3.2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΔΡΑΣ

3.2.1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Η αποτύπωση και αξιολόγηση της εσωτερικής λειτουργίας του Δήμου Σκύδρας ανέδειξε τις παρακάτω σημαντικές επισημάνσεις/δράσεις:

- 1) Με βάση το νέο ΟΕΥ, απαιτείται άμεση ανασυγκρότηση του συνόλου της διοικητικής λειτουργίας του Δήμου με στόχο την πλήρη διοικητική και λειτουργική ενοποίηση των υπηρεσιών και εναρμόνιση της λειτουργίας του με τον νέο ΟΕΥ κατόπιν προσεκτικού σχεδιασμού της διαχείρισης αλλαγών.
- 2) Επιτακτική ανάγκη στελέχωσης των προϊσταμένων Διευθύνσεων και Τμημάτων του νέου Οργανισμού του Δήμου ώστε να επιτευχθεί βελτίωση στο συντονισμό και την παρακολούθηση του διοικητικού έργου.
- 3) Επανασχεδιασμός των εσωτερικών διαδικασιών αλλά και των προσφερόμενων υπηρεσιών προς το δημότη με γνώμονα την αξιοποίηση των διαθέσιμων εφαρμογών ΤΠΕ, στοχεύοντας στη μεθοδολογία παροχής υπηρεσιών μίας στάσης και στην εισαγωγή διαδικασιών αμφίδρομης επικοινωνίας δήμου - πολιτών.

- 4) Επανασχεδιασμός της χωροθέτησης του συνόλου των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών με γνώμονα (α) την προσβασιμότητα του δημότη (β) τη δημιουργία σύγχρονου περιβάλλοντος εργασίας και (γ) την αξιοποίηση των δημοτικών κτιρίων με τον καλύτερο τρόπο.
- 5) Στελέχωση της Δημοτικής Αστυνομίας και της Νομικής υπηρεσίας.
- 6) Δημιουργία επιτελικής διοικητικής μονάδας με αρμοδιότητες προγραμματισμού, οργάνωσης & πληροφορικής.
- 7) Σχεδιασμός και εισαγωγή διαδικασιών προγραμματισμού και στοχοθέτησης σε επίπεδο γραφείου, τμήματος, διεύθυνσης και αντι-δημαρχίας ώστε να ενισχυθεί η παραγωγικότητα, να ενσωματωθεί η λογοδοσία και γενικότερα η εταιρική κουλτούρα στη συμπεριφορά των υπαλλήλων.
- 8) Το σχεδιασμό και υλοποίηση δια-τμηματικής παρακολούθησης της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος.
- 9) Ενίσχυση του τομέα καθαριότητας με επανασχεδιασμό της εν λόγω υπηρεσίας στη βάση της κεντρικής διαχείρισης του συνόλου του Δήμου, του αποδοτικού συντονισμού του συνόλου του προσωπικού και της εφαρμογής του νέου κανονισμού καθαριότητας.
- 10) Άμεση στελέχωση των ΝΠΔΔ και της Κοινωφελούς Επιχείρησης και στήριξη αυτών ώστε να καθιστούν σύντομα λειτουργικές για την παροχή έργου στους τομείς πολιτισμού, παιδείας και κοινωνικής πρόνοιας.

3.2.2. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Ο Δήμος διαθέτει σημαντικό αριθμό υπαλλήλων για την στελέχωση των υπηρεσιών του, ωστόσο διαπιστώνονται σημαντικές ελλείψεις ειδικοτήτων σε μόνιμο ανθρώπινο δυναμικό υψηλών προσόντων. Οι σημαντικότερες επισημάνσεις έχουν ως εξής:

- 1) Σημαντική υπο-στελέχωση κρίσιμων τομέων όπως η τεχνική υπηρεσία, η Δημοτική Αστυνομία, η νομική υπηρεσία και τα αυτοτελή τμήματα Τοπικής οικον. Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος & Πολιτικής προστασίας και Κοινωνικής προστασίας, παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού.
- 2) Ανάγκη άμεσης στελέχωσης στα τρία νέα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και της Δημοτικής Επιχείρησης για το συντονισμό υπηρεσιών σε τομείς κοινωνικών υπηρεσιών, πολιτισμού και παιδείας.
- 3) Σημαντικές ελλείψεις σε προγράμματα κατάρτισης του προσωπικού του δήμου σε θέματα διαχείρισης εξειδικευμένου λογισμικού στον οικονομικό τομέα, ΤΠΕ, οργάνωσης και διαχείρισης αυτοδιοικητικών υπηρεσιών, χρηματοδοτικά προγράμματα, εξυπηρέτησης δημοτών, νομικών θεμάτων, πρόγρ.Διαύγεια κλπ.
- 4) Ανάγκη καλύτερης διαχείρισης και αξιοποίησης των εξειδικευμένων προσόντων του προσωπικού με συμμετοχή σε συστήματα λήψης αποφάσεων, ομάδες εργασίας και/ή επιτροπές έργου και αποκέντρωση αρμοδιοτήτων.

5) Απόσυρση των αιρετών στελεχών από την διεκπεραίωση αρμοδιοτήτων που εντάσσονται στην καθημερινή λειτουργία του Δήμου. Ανάγκη εστίασης των αιρετών σε στρατηγικά θέματα, υψηλή εποπτεία υπηρεσιών και δια-δημοτικές συνεργασίες.

3.2.3. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Οι σημαντικότερες επισημάνσεις σχετικά με την Υλικοτεχνική Υποδομή του Δήμου είναι:

- 1) Με αφορμή την εφαρμογή του νέου ΟΕΥ, βελτίωση της χωροθέτησης των διευθύνσεων, τμημάτων, γραφείων του νέου οργανισμού του δήμου με στόχο τη βέλτιστη εξυπηρέτηση του δημότη και την ενίσχυση των συνθηκών εργασίας των υπαλλήλων.
- 2) Οργανωτικός και λειτουργικός διαχωρισμός λειτουργίας των αιρετών από την υπαλληλική δομή του Δήμου.
- 3) Συνεχής αναβάθμιση και ενίσχυση του βασικού εξοπλισμού σε Η/Υ και νέες εφαρμογές λογισμικού με στόχο την βελτίωση της αποδοτικότητας του δήμου και την παρακολούθηση του παραγόμενου έργου. Συγκεκριμένα απαιτείται η αγορά τείχους προστασίας(firewall) για το υφιστάμενο δίκτυο μας για την απρόσκοπτη ρύθμιση της κυκλοφορίας δεδομένων τόσο στο διαδίκτυο όσο και στο τοπικό μας δίκτυο. Επίσης η αγορά καρτών δικτύου για διαμεταγωγή δεδομένων μέχρι 1.000mbps, καθώς και συστήματος πυρανίχνευση-πυρασφάλειας για το data center.
- 4) Έγκαιρη συντήρηση του μηχανολογικού εξοπλισμού του τομέα καθαριότητας και πρασίνου προς αποφυγή φθορών.
- 5) Συνεχή αναβάθμιση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας (ιστοσελίδα) με νέες πληροφορίες και των προσφερόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών του Δήμου.
- 6) Αξιοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο εσωτερικό του Δήμου.

3.2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Στο τομέα της οικονομικής διαχείρισης καταγράφονται οι παρακάτω επισημάνσεις:

- 1) Άμεση καταγραφή και αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας για την ενίσχυση των εσόδων του δήμου.
- 2) Ενδυνάμωση της οικονομικής υπηρεσίας ώστε να ενσωματώσει άμεσα σύγχρονες διαδικασίες για την παρακολούθηση των οικονομικών μεγεθών του δήμου.
- 3) Επιτάχυνση των διαδικασιών βεβαίωσης και ενίσχυση των μηχανισμών είσπραξης οφειλών προς το Δήμο με στόχο την ενίσχυση των ιδίων πόρων. Εμπέδωση της νοοτροπίας στους δημότες ότι μόνον ένας ισχυρός οικονομικά δήμος είναι και αποτελεσματικός.

- 4) Ανάγκη ενοποίησης της διαχείρισης των επιμέρους δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης και εκπόνησης νέου σύγχρονου Κανονισμού Ύδρευσης & άρδευσης για το σύνολο του Δήμου.
- 5) Εφαρμογή σύγχρονων εργαλείων παρακολούθησης ανάλυσης των οικονομικών μεγεθών του δήμου και προβλέψεις δαπανών και εσόδων.
- 6) Περαιτέρω ενίσχυση των δια-δημοτικών συνεργασιών με στόχο τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας σε τομείς όπως η διαχείριση απορριμμάτων όπου σήμερα δαπανούνται σημαντικοί πόροι.
- 7) Αναζήτηση βέλτιστων επιλογών στη συνολική διαχείριση των απορριμμάτων του νέου Δήμου με μακρόπνοο προγραμματισμό, διαχειρίσιμο κόστος για το Δήμο και εισαγωγή προγραμμάτων φιλικών προς το περιβάλλον (ανακύκλωση, κομποστοποίηση, κλπ)
- 8) Ωρίμανση και ένταξη σημαντικών έργων σε χρηματοδοτούμενους πόρους του ΕΣΠΑ, του ΟΠΑΑΧ κλπ.
- 9) Αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας με την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και κοινωφελών έργων με ΣΔΙΤ.

4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

4.1.ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

4.1.1.ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Παράλληλα με την αξιολόγηση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος, η εκπόνηση του στρατηγικού σχεδιασμού του Δήμου στηρίζεται επίσης στις παρακάτω βασικές συνιστώσες οι οποίες είναι:

- Το Προεκλογικό Πρόγραμμα της Δημοτικής Αρχής και οι δεσμεύσεις αυτής απέναντι στους δημότες.
- Οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες που προκύπτουν από τις κατευθύνσεις του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (2007-2013) για την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.
- Οι δυνατότητες που αναπτύσσονται από τις πρόσφατες θεσμικές εξελίξεις στην αυτοδιοίκηση με βάση το νόμο 3852/2010 για την ενίσχυση του στοχευμένου έργου των δήμων.
- Ο ρεαλισμός ως βασικό στοιχείο του σχεδιασμού όσον αφορά στην ιεράρχηση προτεραιοτήτων και την εκπόνηση του οικονομικού και τεχνικού προγραμματισμού.

4.2. ΟΡΑΜΑ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΚΥΔΡΑΣ

4.2.1. ΟΡΑΜΑ

Η ενοποίηση των Δήμων Μενήιδος και Σκύδρας υπό την ηγεσία ενός ισχυρού και σύγχρονου Δήμου που λειτουργεί ως μοχλός για την αιεφόρο ανάπτυξη, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονέκτημα της

περιοχής σε φυσικό περιβάλλον, ιστορικό και πολιτιστικό κεφάλαιο, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών αλλά και των επισκεπτών της, καθιστώντας την ελκυστική περιοχή διαμονής και τόπο δημιουργίας.

4.2.2. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η στρατηγική του Δήμου Σκύδρας θα βασιστεί σε τέσσερις αναπτυξιακούς άξονες:

- Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
- Ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής και των υπηρεσιών παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού
- Τοπική οικονομία και απασχόληση
- Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου

ΑΞΟΝΑΣ 1

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	Μέτρο 1.1: Οικιστικό περιβάλλον	1.1.1. Εφαρμογή του σχεδιασμού για την εξασφάλιση των απαιτούμενων κοινόχρηστων χώρων και την οικιστική ανάπτυξη της περιοχής
		1.1.2. Προστασία και ανάδειξη κτιρίων – μνημείων, ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων της πόλης
		1.1.3. Προώθηση αστικών αναπλάσεων για την αναβάθμιση των περιοχών κατοικίας
		1.1.4. Επισκευή και συντήρηση κοινόχρηστων χώρων
		1.1.5. Αύξηση και συντήρηση αστικού πρασίνου
	Μέτρο 1.2: Μεταφορική υποδομή / Κυκλοφορία / Στάθμευση / Συγκοινωνία	1.2.1. Διάνοιξη και βελτίωση αστικού και αγροτικού δικτύου
		1.2.2. Αντιμετώπιση προβλημάτων κυκλοφορίας πεζών, ΑΜΕΑ, οχημάτων αλλά και στάθμευσης
	Μέτρο 1.3: Ύδρευση-Άρρευση / Αποχέτευση	1.3.1 Βελτίωση δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης
		1.3.2 Βελτίωση επεξεργασίας λυμάτων
		1.3.3 Βελτίωση αρδευτικών δικτύων
	Μέτρο 1.4 : Τεχνικές υποδομές	1.4.1. Αντιπλημμυρική προστασία
		1.4.2. Βελτίωση δικτύων δημοτικού φωτισμού
		1.4.3. Βελτίωση πολεοδομικού σχεδίου
	Μέτρο 1.5: Καθαριότητα και Διαχείριση απορριμμάτων	1.5.1. Βελτίωση του επιπέδου καθαριότητας του Δήμου
		1.5.2. Επέκταση προγράμματος ανακύκλωσης
1.5.3 Δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης στους δημότες		

ΑΞΟΝΑΣ 2

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
ΑΞΟΝΑΣ 2: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	<u>Μέτρο 2.1: Κοινωνικά θέματα</u>	2.1.1. Βελτίωση και επέκταση κοινωνικών υπηρεσιών για νήπια, νέους, γυναίκες, ηλικιωμένους, ΑΜΕΑ
		2.1.2. Κοινωνική ενσωμάτωση και στήριξη ευπαθών ομάδων πληθυσμού και οικονομικών μεταναστών
		2.1.3. Δημιουργία νέων χώρων κοινωνικής πρόνοιας και συντήρησης υφιστάμενων
	<u>Μέτρο 2.2 : Παιδεία</u>	2.2.1. Εξασφάλιση των προβλεπόμενων από το σχεδιασμό (Γ.Π.Σ.) χώρων, ανέγερση διδακτηρίων ανά γειτονιά και ολοκλήρωση συνεχιζόμενων έργων
		2.2.2. Επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων
		2.2.3. Ενίσχυση νέων θεσμών και δραστηριοτήτων για την παιδεία
	<u>Μέτρο 2.3 : Πολιτισμός</u>	2.3.1. Συντήρηση, αναβάθμιση και επέκταση πολιτιστικών υποδομών και εξοπλισμού
		2.3.2. Ανάπτυξη και προώθηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων, καλλιτεχνικής παιδείας και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και διαπολιτιστικών δραστηριοτήτων
	<u>Μέτρο 2.4 : Αθλητισμός</u>	2.4.1. Ολοκλήρωση αθλητικών εγκαταστάσεων, συντήρηση και φύλαξη των υφιστάμενων χώρων και δημιουργία νέων
		2.4.2. Αναβάθμιση, διεύρυνση των αθλητικών δραστηριοτήτων και ενίσχυση σχολικού, μαζικού και αγωνιστικού αθλητισμού

ΑΞΟΝΑΣ 3

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	
<u>ΑΞΟΝΑΣ 3 :</u> <u>ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</u> <u>-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ</u>	<u>Μέτρο 3.1: Απασχόληση</u>	3.1.1. Μείωση της ανεργίας	
		<u>Μέτρο 3.2: Τοπική οικονομία</u>	3.2.1. Στήριξη τοπικών επιχειρήσεων
			3.2.2 Σχεδιασμός και ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα
			3.2.3 Ενσωμάτωση έρευνας και καινοτομίας στη γεωργική παραγωγή
	<u>Μέτρο 3.3: Τουρισμός</u>	3.2.4 Προβολή των τοπικών προϊόντων	
		3.3.1 Μελέτη και ανάδειξη νέων μορφών τουρισμού	
		3.3.2 Τουριστική προβολή του Δήμου	

ΑΞΟΝΑΣ 4

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
ΑΞΟΝΑΣ 4: ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	<u>Μέτρο 4.1 : Διαδικασίες οργάνωσης, διοίκησης και ενίσχυση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών</u>	4.1.1. Αναδιοργάνωση υπηρεσιών και σύνταξη νέου Ο.Ε.Υ. Δήμου και Νομικών προσώπων 4.1.2. Επιμόρφωση υπαλλήλων και αιρετών 4.1.3. Εισαγωγή σύγχρονων διαδικασιών προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της λειτουργίας του Δήμου. 4.1.4. Βελτίωση της παραγωγικότητας των υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης των πολιτών με την αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας 4.1.5 Πιστοποίηση της διαχειριστικής επάρκειας των Υπηρεσιών του Δήμου με σκοπό τη συμμετοχή στο ΕΣΠΑ
	<u>Μέτρο 4.2 : Διαδικασίες βελτίωσης της σχέσης του Δήμου με τους πολίτες και ανάπτυξη συνεργασιών</u>	4.2.1. Ανάπτυξη διαδικασιών διαφάνειας, αμφίδρομης επικοινωνίας και συμμετοχής των πολιτών – συνεργασίες
	<u>Μέτρο 4.3 : Δημοτική περιουσία και συνθήκες εργασίας</u>	4.3.1 Επισκευή και συντήρηση των δημοτικών κτιρίων και βελτίωση των συνθηκών εργασίας του προσωπικού
	<u>Μέτρο 4.4 : Προστασία και ασφάλεια της ζωής και της περιουσίας των πολιτών</u>	4.4.1. Συγκρότηση και λειτουργία υπηρεσίας Δημοτικής αστυνομίας 4.4.2. Βελτιστοποίηση μηχανισμών αντιμετώπισης κινδύνων από φυσικά αίτια
	<u>Μέτρο 4.5 : Αύξηση Οικονομικών Πόρων</u>	4.5.1 Βελτίωση των οικονομικών μεγεθών και των μηχανισμών άντλησης πόρων

ΠΗΓΕΣ

- Ελληνική Στατιστική Αρχή, Γενικές Απογραφές Πληθυσμών, 1991, 2001, 2011 (προσωρινά στοιχεία)
- Ελληνική Στατιστική Αρχή, Απογραφή Γεωργίας - Κτηνοτροφίας, 2000 estia.minenv.gr, Βάση διατηρητέων κτηρίων και οι παραδοσιακών οικισμών, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- listedmonuments.culture.gr/info.php, Διαρκής Κατάλογος των Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος
- Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας Δήμου Σκύδρας ΦΕΚ 1793/τεύχ.Β' /8-8-2011